

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ז ע"ב, ע"ש],
(ב) חוספסא דמערש שני
פ"ד ה"א, (ג) [לעיל ז.
ע"ש הי"ג, (ד) מה
נ. ז"מ ה: ע"ז ו:
ומ"ק ח. ע"ש, (ה) שבת
קכט. קמ"ג (ו) סנהדרין
פ"א (ז) נכסין ופסוקהדרין:
דסריפה, (ח) ע"ש,
(ט) [נכסין לו. ושי"ג],
(י) [נכסין כ"ד מנהיג טו:
על הגליון, (כ) נדפסו:
פסוקה, (כא) נדפסו:
(כב) [נכסין כ"ד מנהיג
נוסף: שאל יסקרו ימנול
מאותה מנהיג, (כג) [נכסין
ז: ד"ה חטאת העוף כ"ו
היחזיק חס"ד אכשיל וז כספק
וע' חס"ד ז"מ לז. ד"ה
אכשיל, (כד) [נכסין, כ"ה
כס"ד חס"ד, (כה) [נכסין
שם חס"ד דרכה אכשיל
לכך נקט, (כו) [נדפסין ח"ו,
(כז) [ע"ש ד"ה כד].

מוסף רש"י

מאירא. חסרון סמנו
למען ממלכת חסרון כח
(א) הנשרפים בנסקלין.
משמע כגון דהו נסקלין
רובא ואעפ"כ כח
מיעוטא נשרפין (סנהדרין
(ב) אמר ליה רב יהודה
בריה. רב יהודה רביה
דרי יוחנאל אבוי היה
(ג) [הפוק ליה
דרובא נסקלין גינה.
היינו נקט טעמא משום דלי
אחא רשאי למעשה למתא
חמורה, כלא הכי מייננא
בנסקלין כתר רובא
(ד) [סנהדרין (סו). הנסקלין
בנשרפין.
נשרפין רובא, מדמי
לר' שמעון בנסקלין ממי
הנשרפים חמורה (סו).
אע"י דרובא דהי נשרפין
דקמיין נסקלין בנשרפין
משמע דהי נקט טעמא
בנשרפין טעמא לר' שמעון
דיוטא כולן נסקלין
ממי הנשרפים חמורה
(סו) [התם רבנן
הוא דקאמרו. דקא
מסימני רבנן שהסקילה
חמורה, לא למעב טעמא
למלמיהו מסימני, הכי
אלא הכי קאמרי דיוטא
בנשרפין כדמייננא כתר
רובא, ודקאמרת לחל כתר
מיעוטא משום דקאמרת
חמורה ואין אנו רשאין
למשוך את הקליה, לאו
חמורה היא אלא קלה היא
(סו) [הי. לא תימא ליה
לאבדן הכי. להדיע
כדליל שאלו טעמא משום
דמסקין ומלעב (סו)
(א) [כך כתוב בתורה.
קס"ד כמתיבה קאמרי
וכי כך כתוב בתורה,
צעורי קא מצער ליה.
דמייננא חומר וכי יפה
אתה עושה (סו). אלא.
גימטא חומר לו מקרא
החומר בתורה ואומר
לו אבי מקרא כך וכן
כתוב בתורה, והוא עצמו
ישיש לו על מה
חומר, וכי נמי אין לו
לומר לאבדן אלא תמניה
הכי (סו).

מוסף תוספות

א. כגון חושט לי בהמתך.
מוס' ז"מ לז. ב. דאביו
נהנה מנוף הבהמה. שם.
ג. שאינו נהנה מן האבירה
שפסדיה הכן אע"פ שהוא
נהנה שהיה מכבודו בדבר
אחר בשעה שמחזיר
האבירה. מוס' הל"ש. שגם לאב קשה האבירה. מוס' הל"ש.
ה. אפי' הוא מחזר על הפתחים ואפי' מחזר על הפתחים אלא בגופו
מכבודו ובטל ממלאכתו ומחזר צריך לחזר על הפתחים. מוס' הל"ש. ועי' מהרש"א.

האשה נקנית פרק ראשון קידושין לב.

לב.

עין משפט
נר מצוה

שמו א מ"י פ"ו מהל'
ממרים הל' ג סמנ
עשין קי טו"ש י"ד סי'
רמ טק"ה:
שמו ב מ"י פ"ה מהל'
ממרים הל' יא:
שמו ג מ"י פ"ו מהל'
מתנות עניים הלכה
ז:
שמו ד טו"ש י"ד סי'
רמ טק"ה:
בג"ה:
שמו ה מ"י פ"ו מהל'
ממרים הלכה ז
טו"ש י"ד רמ טק"ה
ח:
שמו ו ז מ"י פ"ד
המלות טנהדרין
הל' ד ה"ד ו:
שג ז מ"י פ"ו מהל'
ממרים הלכה יא
טו"ש י"ד סימן רמ טק"ה
י:
שמו ט מ"י פ"ו מהל'
ממרים הלכה יא
טו"ש י"ד סימן יג
שג י מ"י פ"ו מהל'
טו"ש י"ד סימן יג
יב:
שג כ מ"י פ"ו מהל'
טו"ש י"ד סימן יג
יג:
שג ל מ"י פ"ה מהל'
פ"ה הל"א טו"ש
שם סימן רמ טק"ה לז.

תורה אור השלם

1. כבד את אביך ואת
אמך למען ירכבו ויבדו
על האדמה אשר יי
אלהיך נתן לך:
שמות כ יא
2. כבד את יי מהונך
ומראשית כל תבואתך:
מלאכי ג ט
3. לא תקלל חרש ולפני
עצה לנתח מעלך
ויראת מאליהך אגני יי:
ויקרא יט יד
4. כי תצור אל עיר ימים
רבים להלחם עליה
לתפשטה לא תחזיק את
עצה לנתח מעלך ויראת
מקנז תאכל ואחרי לא
תחזיק לבא מפניך
במזורה: דברים כ ט
5. ואלה לפניהם יומם
בצמור עין לחותם
ויראת וליקח בצמור אש
להאיר להם ללכת יומם
ולקח:
שמות יג כא

גליון הש"ס

גמ' משל בן. ע' כ"ח
פ"א מ"א דפאה: שם
דמחיל ליה ליקריה. ע'
טורי אכן מנויה כח ע"א
ד"ה א"ת משנה:

תוס' ר"י הוקן

לבטול מלאכה. שנתבטל
ממלאכתו כשמאכילו.
[מעשר שני] בלא חומש.
אחר ואלא קריין כי
גאל איש ממעשרו ויסק
חמישתו ויראה ויקרא כו.
לא. ומאכילים. אם אחת
עני. פורע חובו. עליו
מוטל להפסד. להעדרה.
שרשאי להעדיף מוזנותיו
ממעשר עני ולא הוי
פורע חובו. שאם הוא
נותן לו די ספקו כמו
שמוטל עליו. מאי נפקא
לן מינה. הרי הוא נותן
לו מה שמוטל עליו ליתן.
והכלתא משל אב. וכתב
הר"ר שרירא דמחזיקין
דא' לית ליה לאב וריח לכן כיפינן ליה ושקלינן בתורת צדקה. כך כתוב בתורה. פ"י דקס"ד דבתיבה יאמר וכי כתוב
בתורה כך, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם [ממרים פ"ו ה"א] פירשו שאומר
לו כשואל ולא כמזהיר.

רב יהודה ואומר משל בן. מדקדק ר"י למד משל בן אס נודמן לו
כיבוד אב ואבדת עצמו ואבדת חזירו כיצד יעשה אס יעסוק
בכבוד אביו הלא אבדת חזירו קודמת כדאמרין באלו מלאכות
(ז"מ דף לז.) יכול אמר לו אביו אל תחזיר יכול ישמע לו ת"ל וכו'
והיינו אל תחזיר שאומר לו עסוק
בכבודי דאל תחזיר כחנם לא אנטרין
קרא משמע א"כ דאבדת חזירו
קודמת לכיבוד אב ואס ואס יעסוק
באבדת חזירו הרי אבדתו קודמת
דכתיב (דברים טו) אפס כי לא יהיה
בך אביון (ז"מ לז.) שלך קודם לכל
אדם ואס יעסוק באבדתו הרי כבוד
אביו קודם למאן דאמר משל בן
וכאלה לר"י שנים כבוד אביו ואבדת
חזירו ויעסוק באבדתו דהא דאמר
כיבוד אס קודם היינו דוקא להניח
לאביו לעשות ראונו בממונו"א לפי שזהו
גוף הכיבוד בלא באבדתו כיון שאין
האב נהנה באבדתו עצמה אין הן
חייב להפסד אבדתו כשגיל אביו
ואע"ג דאמרין כסמוך כדי שיעול
ארנקי וימיל לים ואינו מכלילנו למד'
משל בן חסם מיירי באותו ענין שיש
לאב קודם רוח בך כגון שזרקו לים
למירמא איממא אלאשני צימיה דלי
לא הכי אס כחנם משליך רשע הוא'
דעובר בכל משחית ואפילו היכא
דשוגג הוא ומשליכו כחמתו מ"מ נהנה
בהשגת ארנקי ומש"ה אין להכלילנו:
אורו ליה רבנן דרבי ירמיה במ"ד
משל אב. משמע שכן הלכה
וכן פסק בשאלות דרב אחאי בפרשת
וישמע"ה (סוף סימן טו) ופסק היכא דלית
ליה לאב ואית ליה לכן חייב הן לזון
אביו וכן פסק ר"י ור"מ דאס אין לאב
ממון והנן יש לו דלריך הן לפרנסו
משלו דלא יהא אלא אחר כדאמר
בנערה שנתפתמה (פסוקות דף מט):
ע' דרב אכפייא להווא גזרל ואפיין
מיניה ארבע מאה זוזי לזדקה ועוד
דאמרין צירושלמי"א אמר רבי יוסי
הלווי דהיוין כל שמעתי בצריי לו
כך שזכרין את הן לזון את אביו
ועוד ראיה מהא דאמר צירושלמי
דרבי יונתן ורבי יאשיה הוו קאולי
בצורחא אתמא הווא גזרל וקא שק
לכרעיה דרבי יונתן אמר מאי האי
אמר ליה דאמרי ליה זיל לעוק בני
כישתא כלומר הוריתי לו שיעשה כל
כך שיפרנסנו בני א"ל אמאי לא אכפי'
מר אמר ליה כגון זו כופין בתמיה
אמר ליה את צריכת לך פירוש וכי
לא ידעת דכופין פשיטא דכופין ועוד
ראיה מירושלמי שהבאמי למעלה כד
את ה' מהוין אס יש לו ממון חייב
ואס לאו פטור וכיכבוד אב ואס נאמר
כד את אבין ואת אמך דמשמע בין
יש לו הון ובין אין לו הון:
דמחיל ליה ליקריה. ונריך
לומר שהודיעו קודם לכן
שלא יהא כמו נמכין לאכול [בשר]
חזיר ועלה צידו כשר טלה דאמר
לקמן כ"י כתרל (דף פא:) שרין
מחילה וכפרה: ותיפוק ל' משום
דרובא נסקלין גינה. לפוס ריהטא
ה"ק ואפילו היתה סקילה חמורה היו
נסקלים ואין זה נכון לפרש שלפי מה

משל מי רב יהודה אמר משל בן רב נתן
בר אושעיא אמר משל אב אורו ליה רבנן
לרב ירמיה ואמרי לה לבריה דרב ירמיה
במ"ד משל אב מיתבי נאמר כבוד את
אביך ואת אמך ונאמר כבוד את ה' מהונך
מה להלן בחסרון כים אף כאן בחסרון כים"ה
ואי אמרת משל אב מאי נפקא ליה מיניה
לביטול מלאכה ת"ש ט"ב' אחים שני שותפין
האב ובנו הרב ותלמידו פודין זה לזה מעשר
שני יומאכילין זה לזה מעשר עני ואי אמרת
משל בן נמצא זה פורע חובו משל עניים
לא צריכא להעדפה אי הכי היינו דקתני
עלה אמר רבי יהודה יתבא מאירה למי
שמאכיל את אביו מעשר עני ואי להעדפה
מאי נפקא מינה אפילו הכי זילא ביה מילתא
ת"ש אשאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב
ואם אמר להם הכי שישול ארנקי ויורקנו
לום בפניו ואינו מכלימו ואי אמרת משל אב
מאי נפקא ל' מיניה בראוי ליורשו וכי הא
דרבה בר רב הונא דרב הונא קרע שיראי
באנפי רבה בריה אמר איזול איזוי אי רתח
אי לא רתח ודלמא רתח וקעבר אלפני
עור לא תתן מכשול דמחיל ליה ליקריה
והא קעבר משום יבל תשחית דעבר ליה
בפומבייני ודילמא משום הכי לא רתח דעבר
ליה בשעת ריתחיה: מתני ליה רב יוחנאל
לרבי בריה הנשרפים בנסקלים רבי שמעון
אומר ידונו בסקילה שהשריפה חמורה אמר
ליה רב יהודה בריה אבא לא תיתנייא הכי
מאי איריא שריפה חמורה תיפוק ל' דרובא
נסקלים גינהו אלא א"כ הכי איתנייא הנסקלים
בנשרפים א"ל אי הכי אימא סיפא וחכמים
אומרים ידונו בשריפה ישהסקילה חמורה
מאי איריא דסקילה חמורה תיפוק ל' דרובא
נשרפים גינהו א"ל התם רבנן הוא דקאמרו
ליה לר"ש דקאמרת שריפה חמורה לא סקילה
חמורה א"ל שמואל לרב יהודה ט"שינא
לא תימא ליה לאבוב הכי דתניא הרי
שהיה אביו עובר על דברי תורה אל יאמר
לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר
לו אבא כך כתוב בתורה כך כתוב בתורה
צעורי קא מצער ליה אלא אומר לו אבא
מקרא כתוב בתורה כך אלעזר בן מתאי
אומר אבא אומר השקיני מים ומצוה לעשות
מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה
שאני ואבא חייבים במצוה איסי בן יהודה
אומר אם אפשר למצוה ליעשות ע"י
אחרים תיעשה על ידי אחרים וילך הוא
הלכה כאיסי בן יהודה א"ר יצחק בר שילא
א"ר מתנה אמר רב חסדא רב כבודו מחול הרב
שמחל על כבודו רב יוסף אמר אפי' הרב שמחל על
כבודו כבודו מחול שנאמר וי' הולך לפניו הכי השתא
התם הקדוש ב"ה עלמא דיליה הוא ותורה דיליה היא מחיל ליה ליקריה
הבא

משל מי. מאכילו ומשקרו ומכדו: מאי נפקא ליה מיניה. מאי
חסרון כים איכא לגביה: פודין זה לזה מעשר שני. אס יש
לאביו מעשר שני פודה הן משלו
ללך אביו אביו בלא חומש ולא
אמר' הרי הוא כגופו שהרי הוא
אחר יהיה לגביה והרי הוא כמי
שפודה הוא בעצמו: ומאכילין זה
לזה מעשר עני. אס יש לכן מעשר
עני לחלק לעניים מאכילין לאביו אס
אביו עני וכן כולם אע"פ שחזיב עליו
כגופו ואס לא היה צידו מעשר זה
היה נותן לו מזונות משלו: להעדפה.
עליו מוטל להאכילו ולהסקותו מדה
ציונית ואס אביו צריך לסעודה ימירה
יאכילנו מעשר עני: שיעול אביו
ארנקי נוי. ואי אמרת כבוד האב
על הן כחסרון כים אינו אלא משל
אב אס הן הארנקי דקאמר רבי
אלעזר משל אב הוא ומאי נפקא ליה
מיניה להכלילנו: ודלמא רסת. ואמר
לאבזה מידי ברייתיה: וקא עבר.
רב הונא: משום לפני עור. שגורס
לכנו לחסוד: פומבייני. כמקום
התפירה שאינו נחסר מדמיו כן
כגון צשוליו: הנשרפין בנסקלין.
משמע אחד מן הנשרפין נמערב
בנסקלין הרבה וקיי"ל (פסוקות ד' עט):
כל מידי מימות שחמורה שנתערבו
ואין ידוע איזה מהן נקלה ואיזה מהן
שחמורה כולן ידונו נקלה שאין אתה
רשאי למשוך את הקל לעגוש חמור
שלא נמחייב זו: רבי שמעון אומר
ידונו בנסקלין. שהיא קלה דלית ליה
לרבי שמעון שריפה חמורה בנסקילה
וטעמא מפרש בנערה דין (דף ג):
אמר ליה רב יהודה צריה. דרב
יוחנאל לרב יוחנאל אבא לא תתנייא
הכי הנשרפין בנסקלין והו נסקלין
רובא דא"כ אמאי תלית טעמא משום
דשריפה חמורה תיפוק ל' דליכא
למימר כולן בשריפה דא"כ אולת לך
כתר מיעוטא: בנסקלין בנשרפין.
דא"כ דנשרפין רובא ידונו בנסקילה
מפני שהיא קלה: הסס רבנן הוא
דקאמרי ליה לרבי שמעון נוי. האי
אלא חמורי שהסקילה חמורה לאו טעמא
יהבי למלמיהו אלא הכי אמרי ידונו
בנסקילה להקל עליהם אין אתה מיקל
אלא מחמיר שהסקילה חמורה: לא
סימא לאבדן הכי. להדיעו פתאום
שהוא טועה דקאמרת ל' לא תתנייא
הכי: כך כסוב כסורה לעורי קא
מצער ליה. והרי הוא כחומר לו
עצרת על ד"ת: מקרא כסוב כסורה
כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב
והוא עצמו יבין שטעה: אבא אומר
השקיני מים. ויש מנהיג אחרת לפני
לעשות כגון לקצור את המה או ליה"ס:
הבא

וקן

דאי לית ליה לאב וריח לכן כיפינן ליה ושקלינן בתורת צדקה. כך כתוב בתורה. פ"י דקס"ד דבתיבה יאמר וכי כתוב
בתורה כך, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור"ח והר"ם [ממרים פ"ו ה"א] פירשו שאומר
לו כשואל ולא כמזהיר.